Mostar: Vrijeme za kompromis

Piše: Valentin Inzko

Budući da će 10. svibnja biti raspisani općinski izbori, vrijeme brzo istječe za provedbu odluka Ustavnog suda BiH prema kojima bi političari u Mostaru i Parlament BiH (a ne visoki predstavnik) trebali izvršiti ograničene izmjene izbornog sustava u Mostaru.

Provedba odluka Suda nije samo od suštinskog značenja za osiguranje vladavine prava – sve odluke Ustavnog suda se moraju provoditi – također je od suštinskog značenja da se osigura da Mostarci imaju pravo glasa na lokalnim izborima u listopadu skupa sa ostalim biračima u zemlji.

Prilikom svojih brojnih posjeta Mostaru u nekoliko posljednjih tjedana, razgovarao sam i sa građanima i sa političarima o provedbi odluke Suda. Mnogi Mostarci su mi rekli: "Ne razumijem o čemu se radi u toj odluci Suda, zašto je tako važna?"

Dozvolite da kažem šta mislim o ovome i naglasim da odluka Suda ne mora ugroziti interese ni jednog naroda u Mostaru.

U lipnju 2011. godine i siječnju 2012. godine Ustavni sud BiH je donio odluku da je izbor tri zastupnika iz svakog od šest gradskih područja u Gradsko vijeće neustavan. Problem je u nesrazmjeru između broja birača koji biraju vijećnike iz svakog gradskog područja, koji se kreće između nešto više od 7 000 do gotovo 30 000 i činjenice da birači u središnjoj zoni mogu birati samo vijećnike sa gradske liste. Pored toga, Ustavni sud je svojom odlukom utvrdio da postoji diskriminacija birača iz središnje zone jer im nisu osigurana ista biračka prava.

Iako je svima poznato da glavne političke stranke u Mostaru

imaju različite stavove oko toga kako grad treba biti organiziran, jedini zadatak koji se **traži** od političkih predstavnika u gradu jest da se dogovore oko amandmana kojima će se riješiti ova dva problema.

Postoje različiti načini izmjene izbornog sustava da bi se isti usuglasio sa odlukom Suda, i na političarima u Mostaru je da dođu do najboljeg načina da to urade. Ipak, bilo koje rješenje koje se usvoji ne bi smjelo unazaditi proces reintegracije Mostara ili omogućiti dezintegraciju grada.

Ono što sam čuo od Mostaraca, bez obzira u kojem dijelu grada žive, jest da su oni protiv podjele.

Dozvolite, također, da jasno naglasim što odluke Suda nisu uradile. Ni od jedne stranke se ne traži da izradi novi Statut ili žrtvuje interese svojih birača. Presude Suda nisu oborile Statut Grada Mostara, niti su ograničile ili narušile postojeće mehanizme zaštite interesa konstitutivnih naroda u Mostaru. Mehanizmi u Statutu koji štite konstitutivne narode ostaju na snazi. Konstitutivni narodi i dalje mogu pokrenuti vitalni nacionalni interes; minimalne i maksimalne kvote zastupnika iz svakog konstitutivnog naroda u Gradskom vijeću ostaju na snazi; potpora dvotrećinske većine zastupnika je potrebna za donošenje važnih odluka kao što je proračun.

Bez obzira na ove činjenice, u Mostaru će biti onih koji će nastojati širiti strah i nesigurnost u predstojećim danima i tjednima kako bi pogrešno predstavili promjene koje donosi odluka Ustavnog suda BiH i što to znači u praksi za građane Mostara.

U svojim razgovorima sa Mostarcima, bez obzira u kojem dijelu grada žive, njihove najvažnije brige uvijek su iste – posao i ekonomija. Oni žele da se njihovi političari usredotoče na ta pitanja. Provođenje odluka Suda kako bi se izbori mogli održati u listopadu otvorit će vrata novim gradskim vlastima da rješavaju ova pitanja.

Gradske vlasti su ostvarile konkretne i pozitivne rezultate u prvom mandatu (2004-2008) u sukladnosti sa postojećim Statutom. Ovo nije *moja* ocjena – to je nešto što su mi Mostarci potvrdili mnogo puta. Nema razloga da se opet ne postignu pozitivni rezultati nakon narednih izbora.

Međutim, da bi se to desilo, da bi se mostarske vlasti ponovo vratile postizanju konkretnih rezultata koji će pomoći da se stvore poslovne mogućnosti i poboljšaju lokalne usluge, potrebno je da političari urade svoj posao i provedu odluku Suda kako bi izbori mogli biti održani u Mostaru u listopadu.

Jasno je da je ovo pitanje isuviše važno da bi se prepustilo samo političarima. Nadam se da će u narednim danima i tjednima tiha većina Mostaraca u cijelom gradu, te iz svih konstitutivnih naroda, koji žele najbolje za svoj grad i svoje sugrađane, izraziti svoja mišljenja i ohrabriti političare i zvaničnike da ispune svoje obveze prije utvrđenog roka 10. svibnja. Razgovarajte s vašim lokalnim političarima i recite im što želite. Ne možemo zaboraviti prošlost, ali se moramo okrenuti ka budućnosti i raditi na tome da ta budućnost bude bolja.

Postoje mali znaci nade. Prošlog ponedjeljka su se lokalni predstavnici političkih stranaka sastali po prvi put kako bi započeli razgovore. Iako mala, šansa postoji. Još uvijek ima vremena da se postigne dogovor. U danima i tjednima koje predstoje mora se organizirati više sastanaka, a ti sastanci moraju dovesti do dogovora. Obzirom da je ostalo jako malo vremena, važno je da političari maksimiziraju šanse za uspjeh. U tom smislu, mogli bi slijediti primjer šest političkih lidera koji su nedavno organizirali svoje sastanke na način da je svaki put jedan od njih bio domaćin razgovora dok su istodobno sebi dali dovoljno prostora da se postigne kompromis.

Ova godina ima potencijal da bude bolja godina za Mostar. To može biti godina u kojoj će Mostar napraviti korak naprijed i

ponovo fokusirati napore na jačanje ekonomije, otvaranje novih radnih mjesta i poboljšanje usluga koje se pružaju na lokalnoj razini. Dešavanja u periodu do 10. svibnja imat će suštinsku ulogu u postizanju ovih ciljeva.

Mostarski političari i lideri političkih stranaka iz kojih dolaze znaju što trebaju uraditi. Vrlo jasno sam im kazao da ne očekuju od mene da radim njihov posao umjesto njih. Sat otkucava. Sva pozornost je sada usmjerena na njih.